

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

58. Cum idolol. Literato solenne colloquium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

tias traderet; sed eò tendere, vt extirpatis religionibus Sinarum falsis, substitueret suam; cogitatum hoc suum aliquando ingenuè illi aperuit, multumque hortatus vt pergeret, negavit superstitiones conuelli fortius potuisse quàm præsidio naturalium doctrinarum. Oscianorum enim antistites & Taoistorum, præter Theologica placita quibus suos sequaces tanquam oraculis obligarunt, inseruisse suis libris, de Philosophia naturæ, falsa palam, & deridicula; de solis ortu, occubitu, defectu; Holoano Deo solem dextra regente; sinistra luam; & istiusmodi deliria stolidæ; in quibus mediocri studio atque ingenio capiendis, cum tam stolidè, turpiter & mendaciter errasse conuincantur; facile aiebat in diuinis ab sensu longius, vsuque hominum semotis multo ineprius, stultius, & periculosiùs errasse; quibus nihilominus volumina implerunt innumera, tam partim insulsis, incredibilibus, insanis; partim etiam fœdis, vt nullus validè insanians ægrotus tam aliena fingat & pernitiiosa: quod rectè ab illo prospectum Riccius asserit, illòsque errorum, & ignorantia in Philosophicis damnatos; auctoritate omni fidèque in diuinis cum inexpiabili rubore excidisse. Sed inter communes Doctorum plausus, vni dolebant Mathematici regij, & quòd aliud nequiter, peruerso aspectu, & ira oculorum vlciscebantur vt competitorum honoris sui, & lucri Riccium. Dixi aliàs horum munus, in quo inter cœtera, de futuris luminum maiorum deliquis cum enormiter exerrarint; iurati negant artis esse, aut negligentia errorum; sed cœli arcæanum, prænuntiantis nescio quid noui, tarditate insolita consueti cursus, aut celeritate; quid autem illud? fortunatum an secus? diuinandum relinquunt: at enim hos sibi à Riccio valdè metuentes, sedarunt eius discipuli; nempe illum tanti apud suos fuisse, vt non essent illi transmittenda tot vasta maria, ad emendicandum ab Sinis tantulum id fumi & lucelli, cuius metu perdendi angebantur: hic non ægrè placati, honoris gratia Riccium adire, nunquam tamen eò adducti sunt vt vellent quicquam ex illo discere, gentis, opinor, verecundati probum, si Regis Archiastronomi, aduenæ vnus discipuli fierent. Plus fuit negotij tractanda cum Ethnicis pace, quorum geminas sectas exagitauebat, ipsisque illarum ex auctoribus, & Magistris, mendaces probauerat: non potuit ea res Ligiucinum latere, annorum septuaginta Mandariannæ, multis olim regendis vr̄ibus Præfectam, quodque iuris & officij lex poscebat Confusio obstrictum; sed hæc æui lex melioris, processu annorum, decentia cuiusdam nomen acceperat; degenerauitque tandem in arbitriam doctrinam; multique inter Literatos etiam Confusium profiterentur in Philosophicis; in diuinis idola sectabantur, & de illorum erroribus, quod cuique libuerat adamarat: horum vnus fuit Ligiucinus, numerosæ scholæ nominatissimus academus & accessione continua crescentis; cui tunc per ætatem impar, nisi stas solum in mense diebus in auditorium non proqibat. Auebat autem is, & nosse Riccium, de quo multa cum laude mira; in dies maiora ferebantur; &

A a

57.
Mathem. Regij
infecti
Riccio placantur.

58.
Cum idolof.
Literato solenne colloquium.

cum eo amicitia coniungi; communem ad hoc amicum adhibuit Chintaisum utriusque intimum qui facile à Patre obtinuit ut eum videret. Præsto fuit aduenti senex in corona suorum, lecta illa, nimiumque ardenti ad spectandum par nobile in docto pulvere sui specimen daturum. Nec verò diu suspensi hæserant, cum illos sui puduit Præceptoris: idque Riccius unum agens ut lucrifaceret Deo vir auctoritatis præstiferæ; post vrbantates consuetas, sensum de Dei vnitatem posuit questionem, eoque hominem adiecit, ut fateretur idolorum sectam, putridum pomum esse, addens tamen ex putrido illo superesse nescio quid sani, quod ipse proiecto putrido secretum legeret: qua responsione sibi catenus inaudita; erubere illius discipuli vehementer; ipse contra quam ex illa commissione expectata futurum iactauerat, dolore simul non consolabili & stupore afflicto siluit, videns sectam suam tantam vi expugnam. Cæterum fuit sua ipsi cæcitas carior quam ut nota iam cederet veritati, vellétque senex & Magister, sub extraneo Præceptore discipulorum condiscipulus fieri: ne igitur alius ab eo qui ante fuerat videretur dum cætui interest, quales passim cogunt Literati ad quæstiones de moribus versandas; aduersus Confusium, pro idolorum deliris somniis effrons inuehitur: aderat fortè tunc Leuteculus Mandarinus, dignitate præstans, defensione veri liberæ & fidei vbiicumque res ferret præstantior; indignatus ergo projectam aduersus Confusium disputatoris audaciam, acerrimè illum reprehendit, publicè offensionis accusauit; damnatisque illius assertionibus; fortè illum ait, non audisti, magnum ex plaga occidentali Literatum Dominum Matheum Riccium toto regno clarum; sed non potes nescire libris Sinesium omnibus, in quibus est versatissimus Confusium nostram ab eo anteponi; Philosophiam verò Bonziorum, & simulachrorum adoratores, soliditate rationum inuitabili, monstrosæ amentie conuinci; offendi verò illum magnoperè desertione Confusij à quo Sineses Literati ad factua dogmata deciscunt, non modo tenenda, sed etiam aliis tradenda; cultores porro idolorum in Occidente, raros esse, viles, incultos, barbaros, nullis literis tinctos. Et verò Riccius magnis de causis laudabat Confusium, tum quòd is & Deum agnosceret eundem quem Sines Riccius prædicabat, quemque ante inuectam idolomaniam semper coluissent; tum quòd præclare sentiret de moribus, Confusij denique commendatione, conciliabat sibi Literatos ut dociliores haberet ad Christi legem audireturque ab iis tanquam beneuolus, & veri amans non tanquam aduersarius, & Confusij execrator.

Ac viri quidem sapientis acri perstrictus reprehensione Ligucinus, nihil quod hisceret habuit, nihil quod defenderet; dumtaxat intulit cultum idolorum idcirco à Riccio damnari quòd cum laterent quamplurima quæ suscipiebat se illi fusius disserturum, sic Leutecio indignante; muto Ligucino, attonitis reliquis huius libertate, & illius amentia, cæterus solutus est.

Sed

59.
Ex Confusij
doctrina
idolol. expu-
gnatur.